

Lehnskov Bæk, et eksempel på involvering af landmænd

Meget har betydning for forløbet af et projekt: Klare mål, god planlægning, formål, fordomme, ros, sprog, evnen til at lytte, engagement, omverdenen.

Miljøkonsulent Anne Sloth
Centrovic
asl@centrovic.dk

Projekt

Projektet Lehnskov Bæk er gennemført i løbet af 2009 med støtte fra Direktoratet for FødevareErhverv og Skov- og Naturstyrelsen.

Formålet med projektet var at samle erfaringer forud for vand- og naturplanerne ved gennem dialog mellem de involverede parter (landmænd, rådgivere og kommune) og med fokus på dialogen at kortlægge udfordringerne på miljøområdet for både landbrug og kommune. Via et katalog over udfordringer og muligheder for den enkelte lodsejer skulle skabes overblik over oplandet som helhed med hensyn til såvel produktion som miljø og muligheder for at reducere N-udvaskningen til det Sydfynske Øhav. I det følgende sættes fokus på dialogen og rammerne for den.

Deltagere i projektet var Landboorganisationerne på Fyn: Centrovic, Landbrugsrådgivning Syd og Patriotisk Selskab, Landscentret samt Svendborg Kommune og landmændene.

Oplandet

Lehnskov Bæk er et lille opland til det Sydfynske Øhav på ca. 300 ha. Der er 8 lodsejere i oplandet, hvoraf de 6 deltog i projektet. Dermed var godt 95% af arealet med. De deltagende landmænd er både deltids- og fuldtidslandmænd, men fælles for alle er, at landbruget skal give overskud. I oplandet dyrkes typisk salgsafgrøder, og tilførslen af husdyrgødning er relativt lav. Det er et intensivt opdyrket opland.

Den sydligste del af oplandet omkring Lehnskov Gods har karakter af herregårdslandskab. Resten af oplandet er præget af mindre ejendomme. Der er ca. 20 ha løvskov. I oplandet findes §3 natur i form af eng og mose samt et par vandhuller og 2 mølledamme ved Lehnskov Gods. I engene findes ellesump. Gennem den nederste del af oplandet løber Lehnskov Bæk i et åbent løb.

Metode

Indledningsvis blev afholdt en

workshop for deltagende rådgivere og den kommunale medarbejder for at få et fælles fundament at arbejde ud fra.

Dernæst afholdt vi et fælles orienteringsmøde for lodsejerne, hvor vi fortalte om projektet. Herefter fulgte besøg hos hver enkelt lodsejer med henblik på at kortlægge deres strategi for landbrugene og muligheder for tilpasninger for at reducere kvælstofudvaskningen. Da alle besøg var gennemførte, og rapporter indeholdende muligheder og begrænsninger for tilpasninger udarbejdet over hvert besøg, afholdt vi endnu et fællesmøde. Formålet med dette var at fortælle, om de muligheder for reduktion af udvaskningen vi havde fundet. Desuden var det vores ønske at give lodsejerne lejlighed til diskussion af andre muligheder i fællesskab, idet et opstillet mål ikke kunne opfyldes med de tiltag, der umiddelbart var nemme.

Efterfølgende blev deltagerne interviewet for at analysere processen nærmere. Dette blev

forestået af Bent Vestergaard, Landscentret, Skejby.

Resultater

Meget kan læres af projektet om dialog og proces - noget har vi selv indflydelse på, andet ikke.

- *Mål:* Et klart, forståeligt og velbegrunderet mål er vigtigt. Det er vigtigt at kunne sætte dette mål i nogle referencerammer, som er rimelige set med landmandens øjne.
- *Formål:* Landmand, konsulent og kommunal medarbejder har forskellige formål. Landmanden skal kunne leve af sit landbrug (og hvis det er en deltidslandmand, så skal det i hvert fald løbe rundt), han vil gerne passe på den natur, som er der i det omfang, det er foreneligt med landbrugsdriften. Den kommunale medarbejder skal sikre, at miljømålsloven opfyldes. Konsulenten føler, at han/hun skal sikre balance mellem ”økonomi og økologi”, altså sikre, at der fortsat kan drives økonomisk bæredygtigt landbrug, selv om der skal ske tiltag af hensyn til udvaskning og natur. Konsulenten kan føle sig som formidler mellem 2 verdener, nemlig den kommunale og landmandens.
- *Planlægning:* Det er vigtigt, at arbejdet er nøje planlagt, og at der er tid nok til, at ”tingene kan falde på plads” for de deltagende landmænd. Det er f.eks. vigtigt at planlægge faste arbejdsgruppemøder, da det er lettere at aflyse end at finde tid til et

ekstra møde.

- *Sprog:* Vi har forskelligt sprog og bruger fagudtryk fra forskellige verdener, som nogle af deltagerne måske slet ikke forstår. Det er vi nødt til at tage hensyn til i vores kommunikation og vælge ord efter det.
- *Ros:* Det er vigtigt at rose. Der altid noget, som kan roses, bare man har øje for det. Det er en god måde at bløde stemningen op på.
- *Roller:* En af konsulentens vigtigste opgaver er at lytte og forsøge at formidle forståelse mellem landmand og kommunal medarbejder. Betydningen af dette afhænger selvfølgelig af, hvor stort kendskab den kommunale medarbejder har til landbruget. Samtidig tror jeg, at rollen som bindeled og garant for ”landbrugsmæssig fornuft” er vigtig.
- *Engagement* er helt afgørende. Det skal være et helhjertet engagement, ellers vil vi afsløre os selv ved kropssproget. Vi vil udsende nogle signaler, som vi ikke selv ved af. Det er måske en af de ting, som ligger på grænsen mellem, hvad vi kan kontrollere, og hvad der er ude af vores kontrol.
- *Forventninger:* Vores forventninger til hinanden kræver opmærksomhed. Vi kan ikke forvente, at landmanden er objektiv, fordi han kan føle sig ”truet på sit brød”. Landmandens forventnin-

ger vil også være præget af tidligere oplevelser med det offentlige system, ikke kun kommunen, men også de tidligere amter, miljøcentrene, Fødevarerhverv m.fl.

- *Fordomme:* Ret tæt beslægtet med forventninger er fordomme, som vi kan være opmærksomme på hos os selv, hvorimod vi ikke kan vide noget om landmandens fordomme. Men vi kan hele tiden have det i tankerne ved ordvalg, tøjvalg, attitude og bevidsthed om de signaler, vi sender med disse valg.
- *Troværdighed:* En høj grad af troværdighed er af stor betydning.
- *Omverdenen:* Vi har absolut ingen indflydelse på de ting, som samtidig sker i omverdenen. En konflikt mellem myndighed og en landmand i området, som bliver slået stort op i medierne, kan få stor betydning for, hvor let processen bliver. ■